

'..... Ik heb echt mijn best gedaan om het niet te geloven

Bas Steman en reïncarnatie

Bas Steman (schrijver, televisiemaker en biograaf van Leontien van Moorsel en Ramses Shaffy) wilde een roman schrijven waarin de hoofdpersoon eerder op aarde zou zijn geweest. Bij wijze van research onderging hij een reïncarnatiesessie waarbij hij terecht kwam in een vorig leven als Britse parachutist, die sneuvelde tijdens de operatie Market Garden in 1944. Die belevenis werd het uitgangspunt voor een boeiende zoektocht en voor het boek dat volgend jaar zal verschijnen.



Bas Steman op de Airborne Begraafplaats in Oosterbeek

Op een koude februarimiddag ontmoet ik Bas Steman op de verlaten Airborne Begraafplaats in Oosterbeek. Lange rijen witte grafstenen. Even zo vele jonge levens, die hun einde vonden in die paar septemberdagen in 1944. Ik volg Bas naar één van de zerken. Het graf van Morgan Probert, een jonge parachutist uit een piepklein dorpje in Wales. Gesneuveld op 19 september 1944 op 26-jarige leeftijd. Ik lees: ***"Tho far away, across the foam, your memory lives, in our hearts at home"***. Het is doodstil en er hangt sneeuw in de lucht.

Ik kijk opzij en probeer vat te krijgen op het gegeven dat het wezen van de jongen die daar begraven ligt, mij aankijkt door de ogen van de man die naast mij staat. Nog nooit is reïncarnatie zo concreet en tastbaar geweest.

"De cirkel is rond", zegt Bas en hij vertelt hoe hij op 19 september 2006 op deze zelfde plek stond met Morgans zus, Glenys. Vijfentachtig was zij toen en nog nooit in Nederland geweest. Zij had het niet aangedurfd. De herinnering aan Morgan zat diep weggeborgen van binnen.

En daar samen bij die steen brak zij en kon ze haar verdriet toelaten. "Ik hield haar vast", vertelt Bas, "dat was zo'n enorm helend moment voor ons beiden".

Ragfijne sneeuw begint te vallen, de lucht glinstert er van.

Wij verlaten de begraafplaats om de winterse kou te verwisselen voor de warmte binnen. Daar praten wij verder. Al langer had Bas het vermoeden dat hij 'iets had' met de Tweede Wereldoorlog en parachutisten.

"We hadden een keer een bedrijfsuitje naar Texel, waar we een parachutesprong zouden maken. Toen ik het tuigje met de parachute kreeg aangespt, werd ik zo ontzettend bang. Ik dacht echt, als ik nu spring dan ga ik dood. Twee jaar later moest ik een reportage maken bij de herdenking van 55 jaar operatie Market Garden. Ik stond daar bij die begraafplaats en zag al die oude veteranen met rode baretten. Vlekken voor mijn ogen, zweten, een thrill. Later woonden wij in een klein huisje midden in het bos en dan bedacht ik dat ik daar wel eens in uniform zou willen lopen en dat ik dan door niemand gezien mocht worden ... en het móest echt in uniform. Hij grijnst, "volwassenen hebben soms rare fantasieën en deze was onschuldig, maar kwam wel frequent voor."

Na de belevingsbiografie over Ramses wilde hij een 'echt' boek schrijven, een fictieverhaal, waarvan hij zelf geen deel uitmaakte. Reïncarnatie leek hem een mooi gegeven voor zo'n roman.

Bij wijze van research besloot Bas een regressie te ondergaan bij een reïncarnatietherapeut. Met de nodige reserves, intellectuele afstand en een afspraak met Ramses in Amsterdam voor een glas wijn na de sessie. Wat er gebeurde, overrompelde hem dan ook volkomen. "Ik was er totaal niet op bedacht dat het zo veel gevoel zou losmaken. Gevoel dat ik van te voren niet bewust had opgeroepen of bedacht. Ik had echt geen idee."

Voor hij het in de gaten had, hing hij aan een parachute. Hij zegt: "Ik keek om me heen en ik wist het meteen, dit is de Ginkelse hei, dit is Market Garden".

Het heftigste waren de laatste uren voor het sterven. "De angst, die enorme angst als al die tanks over de hei rollen, veel meer troepen dan we hadden verwacht. En ik besepte zo lang ik angst voel, leef ik nog. Op een gegeven moment was de angst mijn vriend.

Morgan is neergeschoten terwijl hij probeerde een veilige plek te bereiken. De angst tijdens het rennen je weet dat je ieder moment.... en je ziet de anderen vallen.... en al die geluiden. Die angst, dat was de zelfde angst als bij de parachutesprong op Texel. Ik was toen ook 26, net zo oud als Morgan toen hij stierf."

Volkomen door elkaar geschud, ging Bas 's avonds op internet op onderzoek uit, in de stille hoop zijn ervaringen te kunnen ontzenuwen. Hij had in de sessie de naam Morgan genoemd, een niet veel voorkomende voornaam. Er waren maar een paar muisklikken voor nodig om de enige Morgan in het bataljon te vinden. Alle gegevens klopten. Een schokkende ontdekking.

De volgende actie was een bezoek aan het graf van Morgan op de Erebegraafplaats in Oosterbeek. Hij verdiepte zich in de gebeurtenissen rond operatie Market Garden en het Britse Bataljon. "Ik heb echt mijn best gedaan om het niet te geloven", zegt hij, "maar hoe meer ik onderzocht, hoe meer mijn herbeleving bleek te kloppen."

Ook in tekeningen die hij op vier- en zesjarige leeftijd maakte, bleek hij het verhaal al te hebben uitgebeeld. Parachutisten met rode baretten, die uit een vliegtuig werden gedropt en dood gingen.

Nog weer later bezocht hij het geboortedorp van Morgan en stond oog in oog met het huis dat hij kende uit de regressie. "Dat was zweten, trillen en tranen in mijn ogen. Ik herkende het direct, ook al was er wel het één en ander veranderd."

Inmiddels wist hij dat Morgans zus Glenys nog leefde en hij besloot haar een brief te schrijven. Vertelde daarin dat hij als journalist onderzoek deed naar een aantal onbekende Britse parachutisten, waaronder Morgan. Hij stelde daarin ook vragen over dingen die hij in zijn herbeleving had gezien, waaronder een racefiets in het schuurtje. Zij stuurde hem foto's en schreef dat het wielrennen voor Morgan erg belangrijk was. Dat laatste sloeg bij Bas in als een

bom. Hij vertelt: "Morgans passie was fietsen, dat ging echt diep en bij mij is dat ook zo. Dat is als wezenskenmerk bijna één op één doorgegeven. Morgan ging op zijn twaalfde voor een fiets sparen en kon hem op zijn veertiende kopen en bij mij is het precies hetzelfde gegaan."

Door zijn brief opende Glenys zich en liet haar herinneringen aan Morgan weer toe. Zij begon haar dochters over hem te vertellen, iets dat ze tot dan toe nooit had gedaan. Het verlangen ontstond om toch een keer zijn graf te bezoeken. Zij kwam op 18 september 2006, de dag dat Morgan 62 jaar eerder met zijn parachute op Nederlandse bodem landde.

Bas ontmoette haar op de Ginkelse Hei, bij het begin van een Battlefield Tour: "Ze stond met haar dochter bij een groepje grijze dames, maar ik wist meteen wie zij was. Het voelde ook direct vertrouwd." Na ruime aarzeling besloot Bas haar zijn ervaring te vertellen. Hij kon haar ook allerlei treffende details noemen van het ouderlijk huis uit die periode.

"Op 19 september, Morgans sterfdag, heb ik haar de plek laten zien waar hij is overleden en ik kon haar vertellen dat het heel snel ging, dat hij verder niet heeft geleden. Dat was heel troostrijk voor haar. Daarna bezochten we zijn graf en kon zij haar verdriet, dat ze 62 jaar lang had onderdrukt, eindelijk toelaten. Glenys heeft nu nog in dit leven die wond kunnen helen. Haar hele leven is anders, lichter nu, heeft zij mij later verteld." Hij zwijgt.

Het cappuccinoapparaat naast ons reutelt en blaast en maakt iedere vorm van verbale communicatie voor even onmogelijk. Ik zie de foto voor mij die ik op internet van Bas en Glenys heb gezien. De lange jonge man en de kleine grijze vrouw, haar hand in de zijne terwijl zijn andere hand op haar schouder rust. Vertrouwdheid, dat zie je zo.

Inmiddels is het vijf jaar geleden dat Bas de sessie deed. Ik ben benieuwd hoe hij in die jaren is omgegaan met zo'n concreet vorig leven en twee verschillende 'identiteiten'.

"In het begin was het wel eens verwarrend. Het was ook nog zo dichtbij, dat het bijna persoonlijk was. Er waren momenten dat ik mij haast Morgan voelde. Ik was er ook nog te emotioneel mee verbonden om het naar buiten te laten komen, te kwetsbaar. Die verbondenheid zag je ook in de eerste versie van mijn boek. Ik had het als een dominee geschreven, zodat het helemaal geen boek was. Veel te therapeutisch.

Nu is het allemaal veel meer op afstand. Toch voel ik hem wel soms. Naast de kleine Basjes in mij, die zo lekker primair kunnen reageren op dingen, is er nu nog iemand. Als ik weer eens allergisch ben voor een leidinggevende die iets bedenkt waarvan iedereen van tevoren weet dat het toch niet werkt, dan komt Morgans woede op de autoriteiten er wel even doorheen. 'Jij hoeft er niet voor de straat op', denk ik dan.

Ik ben mij wel gaan afvragen wat bepaalt nu eigenlijk je identiteit is dat de verpakking of is het iets anders de ziel?

Het lijkt wel alsof andere mensen er soms meer moeite mee hebben dan ik. Die vragen dan: 'Ben jij Morgan geweest?' Dan zeg ik: 'Ja, maar ik niet'. Ik ben gewoon Bas, alleen dat wat ooit leefde door Morgan, leeft nu door mij."

Wel heeft deze ervaring dingen in hem veranderd. Het heeft zijn bestaan verdiept, hem er van bewust gemaakt dat er achter de werkelijkheid zoals wij die zien, nog een hele onzichtbare werkelijkheid ligt. "Ik was, hoewel altijd wel diep en filosofisch, ook echt een rationeel mens en deze reis ging volledig buiten de ratio om. Ik wilde ook vooral niks van het leven missen. Werd opgeslokt door het leven van een televisiemaker, die in de avonduren nog even twee boeken schrijft. Ik geniet trouwens nog steeds erg van het leven en de aardse geneugten, er is alleen iets bijgekomen. Het bewustzijn dat wij op een andere manier allemaal met elkaar verbonden zijn, het besef dat wij eigenlijk elkaar zijn. Dat je ook niet kunt zeggen hoe goed en kwaad zijn verdeeld dat de Palestijn van vandaag misschien wel de Jood van morgen is of de Jood van vandaag de SS'er van gisteren. Dat geeft een diep gevoel van compassie.

Er is ook een last van mij afgevallen toch het jongetje dat het goed moet maken, een gevoel dat ik mijn leven lang al had. Morgan kon zijn familie niet meer vertellen dat hij van hen hield dat is nu volbracht, zeg maar."

Van zweverigheid moet hij niets hebben. "De spirituele werkelijkheid is soms meedogenloos, niks softs aan. Ook het aardse leven, met seks, drugs en rock and roll, staat daar niet los van." Hij lacht: "Dat zit ook allemaal in mijn boek."

Bas heeft zijn bijzondere reis verwerkt tot een verhaal, waarin fictie en non-fictie door elkaar lopen. "Van het eigenlijke verhaal is niets gelogen, het is allemaal echt zo gebeurd". Wel heeft hij er een roman van willen maken, die mooi is om te lezen, met veel humor en niet een minutieus verslag van zijn zoektocht of een zweverig verhaal. "Ik heb de eigenschappen over de verschillende personages verdeeld en er dingetjes bij verzonnen. Dat was nodig om karakters meer diepte te geven of wat sterker aan te zetten. Ik heb allerlei sceptische stemmen verwerkt in personages en de hoofdpersoon staat behoorlijk kritisch tegenover zijn eigen ervaringen, net zoals ik dat had. Er wordt ook gewoon in geleefd, geneukt, gevloekt en een harde grap gemaakt." Elke vorm van zendingsdrang is Bas vreemd. "Ik snap het best als mensen reïncarnatie een belachelijk idee vinden, daar kan ik helemaal in mee gaan. Maar dit is wel wat ik beleefd heb." Dat een boek als dit nog geen gemeengoed is, blijkt uit het feit dat uitgevers niet goed weten in welke categorie ze het moeten plaatsen. Het is autobiografisch, maar ook niet helemaal. Het is enerzijds een spiritueel boek en anderzijds juist een verhaal over leven, met alles erop en eraan. Inmiddels heeft hij een enthousiaste uitgever gevonden. Na een laatste revisie zal het boek ergens in 2011 uitkomen.

Hij wil met zijn boek graag een breed publiek bereiken en mensen tot nadenken stemmen. "Ik hoop dat mensen mijn boek lezen en dan beseffen dat wij op een andere manier allemaal met elkaar verbonden zijn, dat ik niet eens ik ben dat wij elkaar zijn en daardoor meer compassie hebben ...

Hij zwijgt. We kijken door het raam naar buiten. Grote sneeuwvlokken dwarrelen naar beneden en maken de wereld wit en zacht.

Martha Rijkmans ©
Februari 2010

